Abilis-säätiö sr

Lintulahdenkatu 10
00500 Helsinki
FINLAND

Puh. + 358 9 6124 0300
e-mail abilis@abilis.fi
www.abilis.fi

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta,
Hallinto- ja turvallisuusjaosto

Asiantuntijalausunto

ASIA: HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022;
Teema: Kansainvälinen kehitysyhteistyö

Abilis-säätiö sr. kiittää valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaostoa mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto talousarvioesitykseen vuodelle 2022. Vammaisten henkilöiden oikeuksien edistäjänä Abilis-säätiö kiinnittää erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden oikeuksien toteutumiseen kaikessa Suomen rahoittamassa ja toteuttamassa kehitysyhteistyössä.

Suomen kehityspolitiikan painopisteet ja ihmisoikeusperustaisuus ovat selkeästi esillä talousarvioesityksessä. Naisten ja tyttöjen aseman vahvistaminen on tärkeä ja perusteltu teema. Vammaisten naisten ja tyttöjen huomioiminen tulisi ottaa näkyvästi esille, koska he kohtaavat moniperustaista syrjintää sukupuolensa ja vammaisuutensa takia. Koulutuksen, työllistymisen ja demokratiakehityksen osalta on varmistettava vammaisten henkilöiden yhdenvertainen pääsy perusopetukseen, ammatilliseen tai muuhun jatkokoulutukseen, työelämään ja yhteiskunnalliseen osallisuuteen.

On hienoa, että sukupuolten välisen tasa-arvon ohella erityistä huomiota kiinnitetään haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden oikeuksien toteutumiseen ja osallistumiseen. Yhdenvertaisuuden edistämisessä vammaisten henkilöiden aseman vahvistaminen on yksi Suomen kehityspolitiikan läpileikkaavista tavoitteista. Tämä kirjaus on Marinin hallituksen hallitusohjelman mukainen ja osoittaa Suomen sitoutumista vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksien toteuttamiseen ja YK:n vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksia koskevan sopimuksen täytäntöönpanoon. On huomionarvoista, että esityksessä nostetaan esille kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö, joka on arvioitu monella tavalla tulokselliseksi ja riskeiltään pieneksi. Järjestöjen ammatillinen ja huolellinen työskentely varmistaa tuen kanavoinnin yhteisö- ja yksilötasoille. Kehitysyhteistyön toteutuksen seuranta ja raportointi on tarkkaa. Esityksen mukainen kasvava tuki järjestöjen tekemälle kehitysyhteistyölle onkin erityisen tärkeää.

Talousarvioesityksen mukaan Suomen tuki monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön ja kansainvälisille järjestöille kuten nimetyille YK:n alajärjestöille, on merkittävä osa valtion budjetista. Rahan kanavoinnin yhteydessä tulisi varmistaa, että nämä toimijat huomioivat vammaiset ihmiset niin, että heidät osallistetaan kehitysyhteistyön suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin Suomen linjauksen mukaisesti. Samoin Suomen tulisi velvoittaa vastaavalla tavalla liiketoimintaan (Business Finland),

investointeihin (Finnfund) ja innovatiivisiin aloitteisiin kohdennettavaa rahoitusta käytettävän vammaisinkluusion periaatteita noudattaen.

Kehitysyhteistyön kohdistaminen maailman köyhimpiin maihin (LDC) jatkaa viime vuosien linjaa. Hauraissa yhteiskunnissa ja köyhissä olosuhteissa tarvitaan ulkopuolisia resursseja. On huomioitava, että muissakin kehittyvissä maissa on ihmisryhmiä, jotka ovat haavoittuvassa asemassa, vaikka maa kehittyy. Vammaiset ihmiset ovat yksi tällainen ryhmä. Heidän koulutuksensa, työllisyytensä ja sukupuolten tasa-arvo voivat laahata merkittävästi keskiarvon alapuolella. Siksi näiden ihmisten tukeminen kehitysyhteistyön toimilla on tarpeen, vaikka Suomi vetäisi rahoituksensa pois.

Tuen kasvattaminen ilmasto- ja ympäristötoimiin on perusteltu suunnitelma. Vammaiset ihmiset kärsivät ilmastonmuutoksesta ja sään ääri-ilmiöistä jopa keskivertoa enemmän. Heidän ruokaturvansa ja toimeentulonsa voi perustua täysin luonnonantimiin ja luonnon monimuotoisuuteen. Näin ollen Suomen tulisi kiinnittää erityistä huomiota siihen, miten ja millä ehdoilla kehitysyhteistyön määrärahoja kanavoidaan ilmastotoimiin. Pahimmillaan vammaiset ihmiset menettävät elinmahdollisuudet. Paras tapa on ottaa vammaiset ihmiset mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan ilmastoystävällistä kehityspolitiikkaa.

On tärkeää, että kehitysyhteistyön suunnitteluun ja tukitoimintoihin on varattu määrärahaa. Vammaisinkluusion edistäminen ja jalkauttaminen käytäntöön edellyttää asiantuntijapalveluiden käyttämistä. Esimerkiksi koulutuksia järjestettäessä tulee hyödyntää vammaisten asiantuntijoiden osaamista.

Helsingissä 18.10.2021

Sari Loijas
Hallituksen puheenjohtaja

Marjo Heinonen
Toiminnanjohtaja